

Dosarul nr. 2ra-930/23
2-21161094-01-2ra-03072023

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – M. Frunze
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Panov, A. Braga, V. Mihaila

D E C I Z I E

17 aprilie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Stela Procopciuc
Mariana Ursachi
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Direcția de Poliție mun. Chișinău,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Dimitrov împotriva Direcției de Poliție mun. Chișinău, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției, cu privire la constatarea încălcării dreptului la prezumția nevinovăției și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 22 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Direcția de Poliție mun. Chișinău și s-a menținut hotărârea din 27 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 01 noiembrie 2021, Alexei Dimitrov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Direcției de Poliție mun. Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului la prezumția nevinovăției și repararea prejudiciului moral.

În motivarea cererii, a invocat că, la 29 mai 2020, agentul constator al Inspectoratului de Poliție Buiucani, Cristina Șevciuc, a întocmit în privința sa procesul-verbal cu privire la contravenție MAI04815512, prin care a fost învinuit de săvârșirea în raport cu Natalia și Irina Berezina a contravențiilor prevăzute de art. 69 alin. (1) și art. 354 din Codul contravențional, aplicându-i sancțiuni sub formă de amendă, în mărime totală de 48 unități convenționale, ceea ce constituie 2 400 de lei.

Reclamantul a relevat că, a depus contestație împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție seria și numărul MAI04815512 din 29 mai 2020, în ordinea art. 448 alin. (1) din Codul contravențional, deoarece nu a săvârșit faptele incriminate.

Prin hotărârea din 12 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a fost admisă contestația și s-a anulat procesul-verbal cu privire la contravenție MAI04815512 din 29 mai 2020 și decizia de aplicare a sancțiunii, din motivul lipsei faptei contravenției și a vinovăției făptuitorului acuzat de contravenție.

Prin decizia din 06 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins recursul declarat de agentul constatator și s-a menținut hotărârea din 12 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

Reclamantul a menționat că, întrucât decizia Curții de Apel Chișinău este irevocabilă, iar faptele constatate prin aceasta și concluziile instanței au obținut puterea lucrului judecat, ceea ce denotă că nu a săvârșit o faptă ce poate fi catalogată drept contravenție.

A relevat că agentul constatator al Inspectoratului de Poliție Buiucani, Cristina Șevciuc, a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție cu încălcarea vădită a art. 375 alin. (1) din Codul contravențional, în lipsa vinovăției reclamantului, prin ce i-a lezat dreptul la prezumția nevinovăției, deoarece a aplicat sancțiunea contravențională arbitrar. Deși, agentul constatator poate întocmi proces-verbal cu privire la contravenție doar atunci când a acumulat suficiente probe ce dovedesc comiterea faptei contravenționale și va declara vinovăția persoanei cu aplicarea corespunzătoare a sancțiunii doar în cazurile când persoana cu adevărat este culpabilă de săvârșirea unei fapte prevăzute de Codul contravențional și există un probatoriu cert care dovedește acest fapt.

Reclamantul a notat că, hotărârea de încetare a procesului contravențional pe motivul lipsei faptei contravenționale confirmă caracterul ilicit al acțiunilor agentului constatator, în sensul Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545/1998.

Alexei Dimitrov a remarcat că, pornirea procesului contravențional în privința sa, întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție, precum și aplicarea sancțiunii contravenționale, în lipsa vinovăției, i-a generat stări de stres psihologic, suprasolicitare morală și tensiune emoțională sporită cauzată de sentimentul indignării la inechitatea comisă pe parcursul a unui an și jumătate, timp în care a fost soluționată cauza contravențională.

Reclamantul a solicitat constatarea lezării dreptului său la prezumția nevinovăției prin întocmirea neîntemeiată și nelegitimă a procesului-verbal cu privire la contravenție MAI04815512 din 29 mai 2020, încasarea de la Direcția de Poliție mun. Chișinău a sumei de 16 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin încheierea din 25 ianuarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției.

Prin hotărârea din 27 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Dimitrov.

S-a încasat de la Direcția de Poliție mun. Chișinău în beneficiul lui Alexei Dimitrov suma de 3 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, pretențiile au fost respinse (f. d. 101, 109-117).

Prin decizia din 22 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Direcția de Poliție mun. Chișinău și s-a menținut hotărârea din 27 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 161, 162-172).

La 18 mai 2023, Direcția de Poliție mun. Chișinău a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie respinsă integral acțiunea depusă de Alexei Dimitrov.

În motivarea recursului, a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de apel și în referința depusă la cererea de chemare în judecată.

La 04 iulie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului Alexei Dimitrov pentru notificare copia recursului motivat declarat de Direcția de Poliție mun. Chișinău, explicându-i dreptul de a depune referință.

Până la examinarea admisibilității recursului, intimatul nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință prin care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 22 martie 2023.

Decizia motivată din 22 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată participanților la proces în mod electronic la 18 mai 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f. d. 173 verso).

Astfel, se consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 18 mai 2023 (f. d. 176).

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Respectiv, recursul declarat de Direcția de Poliție mun. Chișinău a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, avînd în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

Conform art. 431 din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Examinând materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de Direcția de Poliție mun. Chișinău este admisibil și urmează a fi examinat în continuare într-un complet din 3 judecători al Curții Supreme de Justiție

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei hotărâri noi, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că, Alexei Dimitrov a depus cerere de chemare în judecată împotriva Direcției de Poliție mun. Chișinău, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției, cu privire la constatarea încălcării dreptului la prezumția nevinovăției și repararea prejudiciului moral.

Prin hotărârea din 27 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Dimitrov.

S-a încasat de la Direcția de Poliție mun. Chișinău în beneficiul lui Alexei Dimitrov suma de 3 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, pretențiile au fost respinse (f. d. 101, 109-117).

Prin decizia din 22 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de către Direcția de Poliție mun. Chișinău și s-a menținut hotărârea din 27 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 161, 162-172).

În consolidarea soluției, atât prima instanță, cât și instanța de apel au reținut că, simpla constatare (uneori pretinsa constatare) a agentului constator nu este suficientă pentru ca instanța să stabilească vinovăția unei persoane pe numele căreia s-a întocmit un proces-verbal cu privire la contravenție, atât timp cât acestea nu sunt confirmate prin alte mijloace de probe.

Instanțele de judecată au concluzionat că, în speță, sunt incidente dispozițiile art. 441 alin. (2) din Codul contravențional, potrivit cărora încetarea procesului contravențional determină repunerea în drepturi a persoanei în a cărei privință a fost pornit.

De asemenea, instanțele au reținut că materialele cauzei nu atestă lezarea dreptului lui Alexei Dimitrov la prezumția nevinovăției prin întocmirea procesului verbal cu privire la contravenție, or, acesta a fost anulat prin hotărârea din 12 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, iar prin anularea procesului-verbal de contravenție, din motivul inexistenței faptei

contravenționale, reclamantul a fost repus în drepturi, inclusiv și în drepturile civile de reparare a prejudiciilor.

Prin urmare, prima instanță și instanța de apel au conchis că, pretenția reclamantului privind constatarea lezării dreptului la prezumția nevinovăției prin întocmirea neîntemeiată și nelegitimă a procesului-verbal cu privire la contravenție, este nefondată.

Totodată, instanțele judecătorești au considerat ca fiind parțial întemeiat capătul de cerere cu privire la repararea prejudiciului moral în mărime de 16 000 lei. Or, prin prisma art. 53 din Constituție și a art. 383 alin. (3) din Codul contravențional, Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele contravenționale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Instanțele au constatat că la caz, reclamantul Alexei Dimitrov dispune de dreptul de a pretinde repararea prejudiciului suportat în cadrul procesului contravențional, deoarece prin hotărâre judecătorească irevocabilă s-a stabilit că în acțiunile lui lipsește faptul contravențiilor imputate, acesta fiind repus în drepturi.

Însă, în opinia primei instanțe și a instanței de apel, cuantumul prejudiciului moral pretins de către Alexei Dimitrov în mărime de 16 000 de lei este vădit disproportionat și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității, iar având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate lui Alexei Dimitrov, s-a ajuns la concluzia că suma de 3 000 de lei poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate, Alexei Dimitrov, și este corelativă cu practica judiciară pe cazuri analogice.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție analizând materialele anexate la dosar, în raport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că concluziile instanțelor ierarhic inferioare sunt greșite.

În conformitate cu art. 384 alin. (2) lit. u) din Codul contravențional, persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional are dreptul să ceară și să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională.

Din sensul normei de drept citate rezultă că persoana în privința căreia a fost pornit proces contravențional are dreptul la repararea prejudiciilor cauzate de agentul constator din cadrul Inspectoratului de Poliție Buiucani prin sancționarea ilicită cu amendă contravențională, însă, din contul bugetului instituției care are personalitate juridică și poate fi subiect al raportului obligațional de răspundere pentru prejudiciul cauzat, în condițiile enunțate supra.

Potrivit art. 12 alin. (1) din Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27 decembrie 2012, Inspectoratul General al Poliției este unitatea centrală de administrare și control a Poliției, cu statut de persoană juridică și cu competență pe tot teritoriul Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 14 din aceeași Lege, în vederea îndeplinirii atribuțiilor specifice Poliției, prin ordinul ministrului afacerilor interne, la propunerea șefului Inspectoratului General al Poliției, se înființează subdiviziuni specializate. Subdiviziunile specializate sunt unități ale Poliției de competență teritorială

generală, subordonate Inspectoratului General al Poliției, care pot crea servicii publice desconcentrate și se instituie conform specificului unor sectoare și direcții concrete de activitate. Prin ordinul ministrului afacerilor interne se înființează subdiviziunea specializată a Poliției, care va avea calitatea de organ de urmărire penală. Structura și regulamentele de activitate a subdiviziunilor specializate se aprobă de către ministrul afacerilor interne.

Conform art. 3 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 547 din 12 noiembrie 2019, Inspectoratul General este persoană juridică cu competențe pe întreg teritoriul Republicii Moldova, cu sediul în mun. Chișinău, dispune de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat și denumirea sa în limba de stat, precum și de cont trezorerial și alte atribute specifice, în modul stabilit.

Potrivit art. 15-17 din Regulamentul indicat, Inspectoratul are în subordinea sa: 1) subdiviziuni specializate; 2) subdiviziuni teritoriale. În vederea îndeplinirii atribuțiilor specifice Poliției, la propunerea șefului Inspectoratului, prin ordin al ministrului afacerilor interne, se înființează subdiviziuni specializate, inclusiv subdiviziunea care va avea calitatea de organ de urmărire penală. Subdiviziunile specializate reprezintă entități ale Poliției de competență teritorială generală, cu sau fără personalitate juridică, aflate în subordinea Inspectoratului.

Potrivit Anexei nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr. 547 din 12 noiembrie 2019, Direcția de Poliție mun. Chișinău face parte din subdiviziunile teritoriale ce se subordonează Inspectoratului General al Poliției.

Respectiv, Direcția de Poliție mun. Chișinău, fiind o subdiviziune a Inspectoratului General al Poliției, fără statut de persoană juridică nu poate fi de sine stătător subiect în raportul obligațional de răspundere civilă, această obligație fiind atribuită prin lege unității centrale de administrare și control a Poliției, cu statut de persoană juridică și cu competență pe tot teritoriul Republicii Moldova.

În acest context, instanța de recurs constată că acțiunea a fost îndreptată față de un pârât necorespunzător.

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că Alexei Dimitrov incorect și-a îndreptat acțiunea față de Direcția de Poliție mun. Chișinău, care, prin efectul legii, nu poate fi subiect de sine stătător în raportul obligațional de răspundere civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că, în conformitate cu prevederile art. 27 din Codul de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi aparține reclamantului.

Astfel, dreptul de a alege pârâtul aparține reclamantului, iar instanțele de judecată sunt obligate să se expună pe acțiunea depusă în limitele cerințelor formulate față de pârâtii atrași.

În contextul celor expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge acțiunea înaintată de Alexei Dimitrov.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă,
Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Direcția de Poliție mun. Chișinău.

Se casează integral decizia din 22 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 27 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Dimitrov împotriva Direcției de Poliție mun. Chișinău, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției, cu privire la constatarea încălcării dreptului la prezumția nevinovăției și repararea prejudiciului moral și se emite o hotărâre nouă, prin care:

Se respinge acțiunea depusă de Alexei Dimitrov împotriva Direcției de Poliție mun. Chișinău, intervenient accesoriu Inspectoratul General al Poliției, cu privire la constatarea încălcării dreptului la prezumția nevinovăției și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Stela Procopciuc

judecătorii

Mariana Ursachi

Oxana Parfeni